

SİYASET TEORİSİNDE YÖNTEM SORUNU*

Dr. Arş. Gör. Gürhan Özpolat

Munzur Üniversitesi

ORCID: [0000-0002-1404-2063](#)

ROR ID: [ror.org/05v0p1f11](#)

• • •

Öz

Bu makale, siyaset teorisindeki metodoloji sorunu üzerine eğilmekte ve disiplinin yöntemle açık bir şekilde ilgilenmemesinin alana hem yeni gelen öğrenciler hem de yerleşik akademisyenler için ne türden zorluklar teşkil ettiğini öz-anlatı yaklaşımını kullanarak araştırmaktadır. Makale, geleneksel anlamıyla yöntem-odaklı bir çalışma olmaktan ziyade siyaset teorisinin kendi içindeki yöntem sorununun düşünsel ve anlatı-odaklı bir incelemesidir. Siyasal Düşünce Tarihi alanında yüksek lisans yaptığım esnada yaşadığım kişisel bir deneyimden yola çıkarak, siyaset teorisinin kendi araştırma pratiğinin temelini oluşturan metodolojik araçlarla yüzleşmek ve bunları eleştirel bir şekilde değerlendirmek konusunda uzun süredir gösterdiği isteksizliği ve bu isteksizliğin entelektüel ve pedagojik sonuçlarını inceliyorum. Bu eğilimin birbiriyle ilişkili birkaç faktörden kaynaklandığını ve nihayetinde siyaset teorisinin, disiplinin belirleyici özelliklerinden biri olan eleştirel düşüncüyü kendi metodolojik temellerine uygulamadaki başarısızlığını yansıttığını savunuyorum. Son olarak, siyaset teorisinde metodolojik farkındalığı ön plana çıkaran daha sürdürülebilir ve refleksif bir yaklaşım çağrısında bulunuyorum ve böyle bir yaklaşımın, disiplini içe kapalı “sağırklar diyalogu”ndan çıkarıp daha üretken bir disiplinler arası etkileşime doğru taşıyabileceğini savunuyorum.

Anahtar Sözcükler: Siyaset teorisi, Metodoloji, Öz-düşünümsellik, Metodolojik düşünümsellik

The Problem of Method in Political Theory

Abstract

This article focuses on the problem of methodology in political theory and employs a self-narrative approach to explore how the discipline’s lack of explicit engagement with method poses challenges for both new students and established scholars in the field. Rather than being a method-oriented study in the traditional sense, the article is a reflexive, narrative-oriented examination of the problem of method within political theory itself. Drawing on a personal experience during my MA in the History of Political Thought, I examine political theory’s longstanding reluctance to confront and critically assess the methodological tools that underlie its own research practices, as well as the intellectual and pedagogical consequences of this reluctance. I argue that this tendency arises from several interrelated factors, and that it ultimately reflects political theory’s failure to apply critical thinking—one of the discipline’s defining features—to its own methodological foundations. Finally, I call for a more sustained and reflexive approach that foregrounds methodological awareness in political theory, contending that such an approach could move the discipline beyond its closed “dialogue of the deaf” and toward more productive interdisciplinary engagement.

Keywords: Political theory, Methodology, Self-reflexivity, Methodological reflexivity

* Makale geliş tarihi / Received date: 08.10.2025

Makale kabul tarihi / Accepted date: 31.12.2025

Erken görünüm tarihi / Published online: 09.01.2026

Yazar email: gurhanozpolat@gmail.com

Siyaset Teorisinde Yöntem Sorunu

Giriş

Birleşik Krallık'ın güneybatısında bulunan üniversitelerden birinde, Siyasal Düşünce Tarihi alanındaki yüksek lisans öğrenimime başladığımda, hedefime dair net bir vizyonla yola çıkmıştım: Michel Foucault'nun devlet teorisi üzerine çalışacaktım. Onun devlet teorisinde gömülü olan hatları gün ışığına çıkaracak, söyleminin katmanları arasında kendini saklayan “hakikati” ortaya koyacaktım. Bu uçsuz bucaksız teorik evrende gezinirken yolumu kaybetmemek için tek ihtiyacım olan bir pusula ve yol haritası idi. Bu sebeple siyaset teorisi alanında uzman olan hocalarımdan birinin kapısını çaldım. Onun bana bu engebeli arazide tökezlemeden ilerleyebilmem için kullanabileceğim bir “alet çantası” sunacağını ümit ediyordum.

Beni odasına buyur etti. Konuma dair yaptığım sınırlandırmaları, ortaya attığım soruları ve varsayımları onunla paylaştım. Görüşmenin bir yerinde zihnimde uzunca bir süredir cebelleştığım şu soruyu ona yönelttim: “Ne tür bir yöntem kullanmalıyım?” Araştırma evrenim özelinde tüm kilitli kapıları açacak bir anahtar bekliyordum. «Nihayet yöntem ile ilgili yaşadığım belirsizlikten kurtulacaktım...» Yavaşça sandalyesine yaslandı. Beklediğimden daha uzun bir süre durakladı. Normalde kendinden emin olan gözleri şüpheye benzer bir şeyle parlıyordu. Durum aksini gösterse de soruma hazırlıksız yakalandığını hiç sanmıyorum. Ona sorduğum soruyu daha önce kendine defalarca sorduğuna eminim. Tereddüdü bir tür boşluğun rahatsız edici kabullenışı gibiydi. Birkaç saniye süren sessizliğin ardından, “Sadece okumalısın” dedi.

Sözlerinin tıpkı bir toz bulutu gibi havada asılı kaldığını anımsıyorum. Sesi, nazik olsa da, söylenmemiş bir gerçeği haykırıyor gibiydi. Verdiği kısa cevap bir disiplin olarak siyaset teorisi hakkında daha geniş bir hakikate ışık tutuyordu: «Mesele seçilebilecek çok sayıda yöntemin olması değildi. Siyaset teorisinde sanki izlenebilecek hiçbir yöntem yokmuş gibi görünüyordu. Bu süreç rehbersiz bir yolculuktu...» Bugün, aradan geçen on iki yılın ardından, o gün hocamın odasında yöntem konusunda karşılaştığım sessizliğin sadece benim araştırma deneyimime özgü olmadığını söyleyebilirim.

Siyaset teorisi alanı, gerçekten de, pek çok açıdan, yöntem konusundaki sessizliği ile tanımlanır, ki bu durum ilişkili olduğu diğer iki disiplin (siyasal düşünce ve siyaset felsefesi) için geçerli olmayabilir. Sosyal bilimlerin diğer disiplinlerindeki araştırmacılar, araştırmalarının tasarımı, veri toplama teknikleri gibi yöntemsel konular üzerine hararetli tartışmalara girerken siyaset teorisi ile uğraşanlar genellikle bu tür tartışmalardan uzak dururlar. Metodolojilerinin ne olduğu ile *vakit kaybetmeksizin* doğrudan inceledikleri fikirler ya da düşünürler üzerine çalışmaya başlarlar. Disiplinin literatürü, siyasal yaşamın temel veçhelerini ve mefhumlarını irdeleyen eserler ile doludur. Ancak bu eserler argümanlarının temelini oluşturan yöntemler hakkında nadiren bir değerlendirme içerir. Metodolojik düşünümSELLİĞİN bu şaşırtıcı EKSİKLİĞİ, entelektüel titizlik, analitik keskinlik ve hâkim varsayımlara meydan okuma becerileri ile övünen bir alan açısından özellikle paradoksaldır (Leopold & Stears, 2008, ss. 1-2).

Şüphesiz ki yönetime ilişkin bu tercihin –belki de ihmalin demeliyim– alana yeni girenler açısından bazı önemli sonuçları vardır. Genellikle çalışmalarını sarıh bir metodolojiye dayandırmaya hevesli olan yeni katılımcılar çoğu zaman *kendi hâllerine* bırakılırlar. Takip edecekleri kesin bir yöntem *olmadığından* sezgilerine, yorumlama becerilerine güvenmek zorunda kalırlar. İşin aslı, siyaset teorisinde yöntem meselesi, çoğu zaman, bir yöneme sahip olmak ya da olmamak ile ilgili bir mesele değildir. Daha ziyade kullanılan yöntemler üzerine düşünmeyi mi (bir araştırma konusu olarak) yoksa yöntemi açık bir çalışma nesnesi hâline getirmeksizin konuyu incelemeye devam etmeyi mi seçtiğimize ilişkin bir meseledir (Wolin, 1969). Ve siyaset teorisi ile ilgilenenler sıklıkla ilk seçeneği eleyerek çalışmalarını, benimsedikleri yöntem açısından, alana aşına olmayanlar için göz korkutucu olabilecek bir sis perdesi ile örtülü hâlde bırakırlar.

Başkalarının fikirlerini, hatta yöntemlerini inceleme ve eleştirme konusunda bu kadar mahir olan bir disiplinin mensupları, aynı eleştirel bakışı kendi entelektüel pratiklerine yöneltmekte neden bu denli isteksiz ve hatta –cüretimi mazur görün– başarısız olurlar?

Kendi yöntemlerine eleştirel yaklaşma hususundaki tutukluğun disiplinin kodifiye edilmeye direnen karmaşık ontolojik yapısından kaynaklanıyor olması bu soruya verilebilecek muhtemel cevaplardan biridir. Siyaset teorisi üzerine çalışmayı evrensel olarak uygulanabilecek yöntemsel bir netlikte ifade etmek belki de gerçekten imkânsızdır (Vincent, 2004, s. 46). Bu nedenle, siyaset teorisi pratiğini kavramanın en iyi yolu klasik siyaset kuramcılarının yaklaşımlarını izlemek, okumak, taklit etmek, yani açık bir öğrenme sürecinden ziyade maruz kalma yoluyla dolaylı biçimde öğrenmek olabilir (Kehlenbach, 2023, s. 376).

Öte yandan bu yöntemsel kapalılık, daha az hayırhah bir şekilde, bir tür “celâl ile terbiye etme stratejisi” olarak da görülebilir. Geçmişte siyaset teorisini

anlamakta zorlanan, onun muğlaklıkları ve metodolojik boşlukları ile boğuşan eski çıraklar (yeni ustalar), bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, zanaatı bir sonraki nesil için daha kolay hâle getirmek istemiyor olabilirler. Bu durum, belki de, teorinin doğasında var olan belirsizliklerle yüzleşmek istemeyenleri henüz yolun başında eleyen acımasız bir imtihandır.

Benim açımdan, yöneme ilişkin kendi deneyimim alana dair çok daha geniş bir hakikatin ifadesiydi. Ve ben bazı yazarların yaptığı gibi ne alanı hizaya sokmaya çabalıyorum (Gunnell, 2010; Kelly, 2006; Shapiro, 2004) ne de eleştirdikleri türden bir “metodolojik militanlık” çağrısında bulunuyorum (Green, 2015; Popp-Madsen, 2024). Ne var ki, siyaset teorisi, gerçekten de, yöntemin genellikle açık olmaktan ziyade örtük olduğu (Blau, 2017, s. 1), sistematik olarak öğretilmekten ziyade sezgisel olarak öğrenildiği bir alan olmuştur (List & Valentini, 2016, s. 533). Bu durum, siyaset teorisinin analitik yöntemlerden tamamen yoksun olduğu anlamına gelmiyor elbette. Daha ziyade bu yöntemlerin çoğu zaman üzerine konuşulmadığı, varlık ve etkilerinin dolaylı olarak hissedildiği ve nadiren dile getirildiği bir alan olduğunu işaret ediyor (Bierema, 2023, s. 16).

Isaiah Berlin (1961) bunun temel nedeninin, siyaset teorisinin metodolojisinin, diğer disiplinlerde olduğu gibi basitçe ampirik veya formel olarak sınıflandırılmaması olduğunu öne sürerken pek de haksız sayılmaz. Siyaset teorisi, kaçınılmaz bir biçimde, insan doğası, eşitlik ve adalet gibi kavramlara odaklanır. Bu nedenle, değer yargılarından bağımsız ele alınamaz. Bu da onu tamamıyla ampirik bir bilim olmaktan alıkoyar.

Richard Ashcraft’ın (1975) siyaset teorisinin incelenmesinin felsefi veya bilimsel metodoloji tartışmalarının ötesine geçmesi gerektiğini söylerken işaret ettiği husus da kısmen budur. Ona göre siyaset teorisinin asıl amacı toplumsal değişimi anlamak ve yönlendirmektir. Bu amaca ulaşmak için ise ideolojik olarak temellendirilmiş bir yaklaşıma ihtiyaç duyar. Ancak böyle bir yaklaşım, belirli toplumsal grupların çıkarlarını ve hedeflerini dikkate alarak siyaset teorisinin toplumsal değişim ile ilişkisini ortaya koyabilir.

Ne var ki geleneksel olarak ideallerle dolu olan siyasal düşüncenin normatif yönlerinin dahi ampirik ve yorumlamacı analizleri gerektirdiği açıktır. Normatif kuramcılar, özellikle de siyaset felsefesine ve ideolojiye odaklananlar, hem siyaset teorisinin somut olarak neleri başarabileceğini hem de hangi sınırları aşıp hangilerini aşamayacağını kavramak zorundadır. Üstelik, siyaset teorisinin kapsamını, sınırlarını ve araçlarını anlamak onun teorik etkililiğini ve geçerliliğini de artıracaktır (Glaser, 1955, s. 276). Zira metodoloji konusunda süregelen suskunluk hâli disiplinin potansiyelini büyük ölçüde sınırlandırmaktadır (Freedon, 2008, s. 205).

Yine de bu sessizliği sorgulamaya cesaret edenler için yöntem arayışının yalnızca zihinsel bir egzersiz olmadığını söylemeliyim. Bu, siyaset teorisinin tam da kalbine doğru bir yolculuktur ve bizi yalnızca çalıştığımız düşünür ve fikirler üzerine değil, onlarla ilişki kurduğumuz araçlar üzerine de düşünmeye teşvik eder. İşte bu çalışma, siyaset teorisindeki o ele avuca sığmaz “yöntem hayaleti” üzerine bir “okuma”dır. Özgürlük, adalet, eşitlik, iktidarın doğası vs. hakkında süregelen büyük tartışmaların ardında uzunca bir süredir gizli kalmış olan süreçlere ve araçlara odaklanmayı amaçlamaktadır. On iki yıl önce yöntem ile ilgili karşılaştığım o suskunlukla ateşlenen kendi yöntem arayışım, siyaset kuramcılarının nasıl düşündüklerini, çalıştıklarını ve çevrelerindeki dünya ile nasıl ilişki kurduklarını ortaya çıkarmaya yönelik çok daha geniş bir yöntemsel arayışın parçasıdır.

Bu arayışın kendine has karakteri, bu çalışmanın yalnızca yazım örgüsünü ve dokusunu değil, aynı zamanda metodolojik stratejisini de kaçınılmaz olarak şekillendirmiştir. Alışlagelmiş akademik metinler, varacakları limanı daha gemi kalkmadan ilan eder; tezini en baştan sunar ve geri kalan sayfalarda onu doğrulamaya girişirler. Eğer bu satırları böyle bir akademik refleksle kaleme almış olsaydım, muhtemelen ben de bu yolu izler, sizi giriş kapısında karşılar ve varacağımız sonucu hemen oracıkta elinize tutuştururirdim. Ancak bu çalışma, sonucu baştan belli olan bir rapor değil; o gün hocamın odasında başlayan “sessizliğin” izini süren, yaşanmış kişisel bir deneyimin keşif sürecidir. Sizi, henüz yolun başındayken mekanik bir sonuç cümlesiyle oyalamak yerine, yaşadığım “yöntemsel belirsizliğe” ortak etmek istiyorum.

Bu doğrultuda, siyaset teorisinin metodolojiye yönelik yaklaşımını sorgularken kendi deneyimimi görünür bir anlatı aracı olarak kullanıyorum. Bu metodolojik tercihin, sözünü ettiğim “sessizliği” kırmak için kullanışlı bir araç olduğuna ve siyaset teorisinin yalnızca çalışma nesneleri üzerine değil, aynı zamanda onlarla ilişki kurma biçimlerimiz üzerine de eğilmemizi mümkün kıldığına inanıyorum. Bu doğrultuda siyaset teorisinin hem öğrencisi hem araştırmacısı hem de öğreticisi olarak işgal ettiğim ardışık olmayan konumlar dizisinin, bana alanın metodolojik belirsizliğini çevreleyen “fay hatlarına” daha yakından erişim imkânı sağladığını düşünüyorum.

Ancak kişisel deneyiminin sadece eleştirimi nasıl etkilediğini değil, aynı zamanda bunun siyaset teorisindeki daha geniş söylemlerden nasıl etkilendiğini de anlamaya çalışıyorum. Deneyimimi daha geniş teorik tartışmalarla ve mevcut literatürle tutarlı bir şekilde ilişkilendirerek anlatımımın aşırı kişiselleşmesinin önüne geçiyorum. Diğer araştırmacılarla kurduğum düşünsel diyalog ve ilgili literatüre eleştirel katılımım, içgörülerimin siyaset teorisinin metodolojik düşünömsellik konusundaki tavrına ilişkin kolektif bir anlayışın parçası olmasını sağlıyor. Amacım sadece kişisel deneyimimi belgelemek değil, bunu siyaset

teorisinin metodolojik netliğe karşı süregelen direncini göstermek için mercek olarak kullanmaktır. Bu nedenle, yönteme dair karşılaştığım sorunları disiplinin içindeki daha geniş gerilimlerin bir yansıması olarak konumlandırıyorum. Böylelikle, siyaset teorisinde metodolojik düşünömselliğe duyulan ihtiyaca yönelik teorik tartışmalara katkıda bulunmaya çalışıyorum.

1. “Siyaset Teorisi Nedir?": Olgu-Değer İkiliği Ekseninde Disiplinin Aynadaki Yansıması

Siyaset teorisinin doğasının, kapsamının ve işlevlerinin ne olduğu sorusuna yanıt vermeden disiplinin yöntemsel suskunluğunu anlamak imkânsızdır. Bu sebeple bu başlık altında siyaset teorisi alanının kendi üzerine düşündüğü bazı tarihsel metinlere yer vereceğim. Bu noktada amacım, siyaset teorisi disiplininin sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğini belirlemek değil, bu disiplinin mensuplarının onu nasıl kavramsallaştırdığını ve işlevselleştirdiğini gösteren bir dizi tarihsel örnek sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, siyaset teorisi alanında çalışan bazı akademisyenlerin bu alanı nasıl tanımladıklarını ve sınırlarını belirlemek için ne tür kriterler önerdiklerini analiz edeceğim.

Çalışmada sınırlı sayıda yazara odaklanmamın temel nedeni, bu kişilerin siyaset teorisinin doğası ve kapsamı üzerine açıkça düşöncelerini yansıtan müstakil metinler üretmiş olmalarıdır. Dolayısıyla seçimim, disiplinin literatürünün tamamının temsili bir incelemesi olarak değil, siyaset teorisinin ne olduğu sorusuna doğrudan ve teorik olarak bilgilendirilmiş bir yaklaşımın varlığı tarafından yönlendirilmiş bir tercih olarak görölmelidir. Bu soruyu farklı yönlerden ele alan ve ona cevap veren başka isimlerin bulunduğu açıktır. Ne var ki bu katkılar çoğu durumda sistematik bir biçim kazanmamış ve eserlerinin bütönlüğü içinde mütevazı bir yer işgal etmektedir.

Ayrıca burada metinlerini ele alacağım yazarların bazılarını siyaset teorisi içinde sınıflandırmam tartışmalı görünebilir. Hatta bu yazarların bazılarını siyaset teorisi yerine siyaset felsefesi veya siyasal düşünce disiplinleri altında değerlendirmek daha makul bulunabilir. Bu noktada, siyaset teorisi, siyasal düşünce ve siyaset felsefesi arasındaki ayrımın bizatihi kendisinin tartışma konusu olduğunu hatırlatmak ve konuya devam etmeden önce bu hususa bir açıklık getirmek isterim.

Siyaset teorisi, siyasal düşünce ve siyaset felsefesi arasındaki ilişkinin çoğu zaman ontolojik ve epistemolojik açıdan oldukça belirgin olduğu düşünölmür. Ancak bu üç disiplinin doğalarının gerçekte ne olduğu ve onları birbirinden ayıran sınırların nasıl çizildiği hususunda akademik alanyazında tam anlamıyla bir fikir birliği yoktur. Bazı yazarlar işledikleri düzeyler ve

kullandıkları yöntemler temelinde söz konusu alanlar arasında açık bir ayrım yapılmasını savunurken (Crick, 1967; Deutsch & Rieselbach, 1965; Freedman, 2013; Hyland, 1995), diğerleri teori, felsefe ve tarihsel bağlamın karşılıklı bağımlılığını vurgulayan daha bütünlükçi yaklaşımları önermektedir (Arnold, 2020; Green, 2015; Parekh, 1999). Lakin çeşitli siyasal metinlerden elde edilebilecek tarihsel kanıtlar bu alanlarda üretim yapan pek çok yazarın siyasal düşünce ile siyaset felsefesi, siyasal düşünce ile siyaset teorisi ya da siyaset teorisi ile siyaset felsefesi arasında net bir ayrıma gitmediğini göstermektedir (Barry, 1989; Heywood, 2015; Prestwich, 1966; Schmidt, 2024). Gerek klasik gerekse çağdaş yazarlar çoğu zaman bu terimleri birbirlerinin yerine kullanma eğilimindedir (George Sabine, John Dunn, George Klasko, Ellen Meiksins Wood, Raymond Geuss, Jeremy Waldron, Jeffrey Abramson, Robert Lamb vb.). Bununla birlikte bazı yazarlar bu tartışmada bir taraf konumundadır. Ya kendilerini bir perspektifin yanında hizalamakta (Hannah Arendt, Sheldon Wolin, Leo Strauss, Bernard Williams) ya da sınırların akışkanlığını sadece terminolojik bir karışıklık olarak görmekte (Abel vd., 2021; Gledhill, 2010; Griffin, 1994; Kelly, 2022; Salkever, 2014).

Aslına bakılırsa disiplinler sınırları çevreleyen gerilim, disiplinlerin dinamik doğasının altını çizmekte, onlara nasıl yaklaştığımıza ve onları nasıl algıladığımıza etki etmektedir. Latince “tanımlamak” fiili (definire), sonlandırmak, sona erdirmek, bir sınır belirlemek anlamına gelir. Dolayısıyla sınır meselesi, üzerinde çalıştığımız nesneye içkin bir özelliktir. Fakat disiplinler sınırlar ne evrensel ne statik ne de tarafsızdır. Sıklıkla bir disipline daha fazla meşruiyet atfederken diğerlerini marjinalleştiren hiyerarşik karşıtlıklar tarafından şekillendirilir. Bu durum, disiplinler arası bölünmeleri derinleştirmekle kalmaz, fakat aynı zamanda karşılıklı diyalog ve zenginleşme potansiyelini de kısıtlar. Sorunlu olan, disiplinler arasında farklılıkların var olması değil, yapılan ayrımların mensubu olunan disiplin dışındaki disiplinleri itibarsızlaştırmak amacıyla silah hâline dönüştürülmesidir. Zira disiplinler önyargılar, siyasal düşüncenin doğası hakkında daha geniş ve kapsamlı incelemeler yapma olanağını büyük ölçüde engellemektedir. Oysa disiplinler sınırların ihlali, örtüşmeler, ödünç almalar bu alanların kendilerini nasıl ürettiklerini, yeniden ürettiklerini ve dönüştürdüklerini anlamak için hayati öneme sahiptir. Ve bugün siyaset teorisi, siyasal düşünce ve siyaset felsefesinin ayrı disiplinler olarak var olduklarını söyleyebiliyorsak eğer bunun nedeni tam da bu disiplinlerin varoluş biçimleri ve sınırları hakkında sürekli bir tartışmanın olmasıdır.

Bu tartışmada taraf tutma tuzağına düşmeden –bir sınıflandırmayı bir diğerinin lehine ya da aleyhine benimseyerek ya da reddederek– sözü edilen disiplinleri sürekli olarak şekillendiren ve yeniden şekillendiren güç ilişkilerini

hesaba katmak gerekir. Zira disiplinler sınırlar, bu sınırları tanımlamak, yeniden tanımlamak veya ortadan kaldırmak isteyenler tarafından sürekli olarak yeniden çizilir. Bu nedenle, söz konusu disiplinleri tanımlamak için verilen mücadelelerin kendilerini bir araştırma nesnesi olarak ele almak gerekir. Ancak mevcut çalışmanın kısıtları dâhilinde böylesine kapsamlı bir ontolojik soruşturmaya girişmem mümkün değildir.

Yine de analitik bir zeminde ilerleyebilmek ve geçici de olsa sağlam bir dayanak noktası belirlemek amacıyla, Bernard Crick'in (1967) yaptığı işlevsel ayrıma yaslanmayı tercih ediyorum. Bu ayrıma itirazlar mümkün olsa da buradaki nüansların felsefi açıdan belirleyici olduğunu özellikle vurgulamak isterim. Burada söz konusu olan, ham siyasi farkındalık yerine sistematik olarak geliştirilmiş fikirlerin ve yapılandırılmış muhakemenin önceliğidir. Siyasal düşünce, tarihsel ve toplumsal bağlamlara gömülüdür. Ortak bilgiye benzer ve kolektif siyasi deneyimin bir yansıması olarak ortaya çıkar. Ancak siyaset teorisi bu yansımaları sistematik hâle getirmesiyle ve bilimsel bilgiye benzer şekilde tutarlı bir yapıya dönüştürmesiyle siyasal düşünceden ayrılır. Siyaset felsefesi ise her ikisini de aşan daha soyut bir düzeyde faaliyet gösterir. Elbette, bu üç disiplin arasındaki ilişkinin, benzerliklerin ve farkların ne olduğu sorusunun yanıt olarak pragmatik bir tanımdan fazlasını hak ettiği açıktır. Ancak bu denli kapsamlı bir inceleme bu makalenin sınırlarını aşacağından şimdilik bu ayrımı *ad hoc* bir ayrım olarak benimseyip ilerlemek zorundayım.

Çizdiğim bu kavramsal sınırlar, alanın nesnel yapısını anlamak adına ne denli hayati olsa da burada ele alacağım yazarların spesifik olarak hangi etiketin altına yerleştirileceği sorusu, çalışmanın asıl maksadı bakımından ikincil bir mesele olarak görülmelidir. Konumuz açısından önemli olan her birinin siyaset teorisi disiplininin kendini kavramsallaştırmasında kilit muhataplar olmalarıdır. İnceleyeceğim metinlerin tamamı benzer başlıklara sahipler, fakat her biri farklı tarihlerde kaleme alınmıştır. Metodolojik olarak, seçtiğim yazarların görüşlerini yorumlama müdahalesini en aza indirerek sunmaya çalışacağım. Amacım, eleştirel bir değerlendirme yapmak değil, onların bakış açılarını olabildiğince aslına sadık kalarak bağlamsal bir şekilde yeniden inşa etmektir. Dolayısıyla burada sadece tutulan ayna bana ait, aynadaki yansıma ise disiplinin kendisininindir.

Ele alacağım metinlerden ilki siyaset teorisini, hem sosyo-politik krizlere bir yanıt hem de gelecekteki siyasi vizyonları belirleyen, normatif bir disiplin olarak çerçvelendiren George H. Sabine'e (1939) ait. Sabine'in (1939, s. 4) üzerinde durduğu ilk husus, siyaset teorisinin toplumsal veya siyasi krizlere bir yanıt olarak ortaya çıktığıdır ki yazar bu iddiasını Platon, Aristoteles, Hobbes ve Locke gibi düşünürlerin eserleriyle doğrudan ilişkilendirerek açıklar. Sabine (1939, s. 5) ayrıca siyaset teorisinin sadece geçmişi yansıtmaktan daha fazlasını

yaptığını, geleceğe yönelik vizyonları da aktif olarak sunduğunu ileri sürer. Ona göre siyaset kuramcıları gerçeğin ne olduğunu betimlemekle yetinemezler, fakat aynı zamanda belirli bir siyasi veya toplumsal yapıyı iyileştirmek veya sürdürmek için normatif çerçeveler de oluştururlar (Sabine, 1939, ss. 4-5). Bu eylem planları genellikle hem olasılık ile ilgili yargıları hem de değer yargılarını içerir ki siyaset teorisi tam da bu yüzden geleceğe (karar vermeye) yönelik bir disiplindir. Kuramcı, eldeki duruma bağlı olarak kimi zaman istikrarı, kimi zaman özgürlüğü, kimi zamansa başka değerleri öne çıkarır (Sabine, 1939, ss. 5-6). Dolayısıyla Sabine (1939, ss. 6-7) siyaset teorisinin hem betimleyici hem de normatif olduğunu, yani hem olanı tanımlama hem de olması gerekeni önerme gibi işlevleri aynı anda yerine getirdiğini ileri sürerek oldukça meşhur olan bir tartışmayı siyaset teorisinin sahasına çekmektedir.

Aslına bakılırsa, ilk kez David Hume'un sistematik olarak işaret ettiği “olan” ile “olması gereken” arasındaki bu ayrım (olgu-değer ikiliği), siyaset teorisi açısından –felsefeciler ve sosyologlar beni affetsin– belki de diğer disiplinlerde olduğundan çok daha merkezi ve can alıcı bir meseledir. Bahse konu ikilik siyaset teorisini ampirik olguları açıklayan bir bilim olarak görenler ile onu doğası gereği normatif bir disiplin olarak kabul edenler arasında uzunca bir süredir devam eden gerginlikte zaman zaman su yüzeyine çıkar. Sabine, bu ayrıma şüpheyle bakan Charles Taylor (1994, ss. 18-23) ve Leo Strauss (2018, ss. 96-120) gibi isimlerin aksine, söz konusu işlevlerin gerçekten uzlaştırılıp uzlaştırılamayacağı sorusunu gündeme getirir. Ancak bu soruya verdiği yanıt olumsuzdur. Olgular ve değer yargılarının mantıksal olarak farklı kategoriler olduklarını ve birbirleriyle karıştırılmamaları gerektiğini savunur (Sabine, 1939, s. 13). Değerler açıkça ifade edilmeli ve kanıtlanmaya çalışılmamalıdır. Sabine (1939, s. 14) açısından siyaset kuramcısının belirli değerleri benimsemesinde bir sakınca yoktur, ancak bunları nesnel gerçekler olarak sunmaktan kaçınmalıdır. Aksi takdirde, pragmatistlerin içine düştüğü durumda söz konusu olduğu gibi, karşılaşılabilecek tehlike bellidir: Olgular, nedenler ve değerler arasındaki ayrımın tamamen bulanıklaşması (Sabine, 1939, s. 15).

Siyaset teorisinin ne olduğu sorusunu yanıtlayan isimlerden bir diğeri de Guy Cromwell Field'dır (1954). Yaşadığı dönem dışında siyaset teorisi disiplini mensuplarının çalışmalarında pek teveccüh göstermediği yazar, siyaset teorisini belirli toplumsal bağlamları aşan, siyasal yaşamın daha geniş, kapsamlı ve tutarlı bir açıklamasını sunma amacı taşıyan bir disiplin olarak tanımlar (Field, 1954, ss. 145-146). Ona göre siyaset teorisi siyasetin salt tikel yönleriyle ilgilenmez, fakat aynı zamanda siyasal hayatı yöneten tümel ilkeleri arar (Field, 1954, s. 146). Tarih bu arayışta kuramcının geçmiş siyasal fikirleri ve pratikleri farklı bağlamlarda sorgulamasına olanak tanır (Field, 1954, ss. 148-149). Field'a (1954, ss. 149-150) göre siyaset teorisi siyasi tartışmaların altında yatan ahlaki

ve felsefî varsayımları açıklığa kavuşturmada da önemli bir rol oynar. Bu varsayımlar çoğu zaman siyasi tartışmalarda dile getirilmez ve örtük hâlde kalır. Bunları gün yüzüne çıkarmak, eleştirel bir şekilde incelemek ve geçerliliklerini test etmekse kuramcının vazifesidir (Field, 1954, s. 150).

Field (1954, ss. 161-162) siyaset teorisinin belirli bir siyasi pratiği doğrudan dikte edemeyeceğini söylese de siyasi tartışmalarda örtük olan idealleri ve varsayımları açıklığa kavuşturmak suretiyle pratiğe etki edebileceğini kabul eder. Ancak bu rol normatif bir reçete sunmak değil, daha ziyade siyasi fikirlerin ve kararların daha geniş kapsamlı toplumsal etkilerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktır (Field, 1954, s. 162). Dolayısıyla Field (1954, ss. 157-159, 166) da siyaset teorisinin hem olgusal hem de normatif yönlerine işaret eder: Siyaset teorisi hem siyasi gerçeklerin (olgusal boyut) hem de ahlaki yargıların ve ideallerin (normatif boyut) analizini yapmak zorundadır.

Teori ve pratiğin birbirine bağlılığını vurgulayan George Catlin'in (1957) çalışması siyaset teorisinin doğası, kapsamı ve işlevlerine farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Catlin (1957, s. 1) siyaset teorisinin siyasi eylem ile ilişkisinin ne olduğu tespit edilmeden tam olarak anlaşılamayacağını ileri sürer. Yaklaşımı, pratik deneyimin siyaset teorisinin anlaşılmasıyla bütünleştirilmesi konusundaki ısrarı açısından özellikle kayda değerdir. Teorinin siyasi pratikten izole bir şekilde var olduğu fikrine meydan okur. Etkili bir siyaset kuramcısının siyasi faaliyetler hakkında ilk elden bilgi sahibi olması gerektiğini savunur. Öte yandan siyaset teorisindeki salt betimleyici analizlerin sınırlılıklarına da değinmektedir (Catlin, 1957, s. 5). Ona göre bu tür bir yaklaşım, siyasal davranış ve karar alma süreçlerini şekillendiren çok daha geniş sosyo-politik bağlamları gözden kaçırma eğilimindedir (Catlin, 1957, ss. 4-6).

Catlin (1957, s. 2, 20) siyasi sonuçları etkileyen temelde yatan güç ilişkilerini ve etik varsayımları yeterince dikkate almadan ampirik veri toplamaya öncelik veren pozitivist yaklaşımı eleştirmektedir. Bu yönüyle, siyasi söylemin içinde gömülü olan örtük varsayımların daha derinlemesine incelenmesi için çağrıda bulunacak olan Michel Foucault ve Jürgen Habermas gibi daha geç kuramcılarını müjdelemektedir (Catlin, 1957, s. 2, 4). Dahası siyaset teorisinin dinamik doğasına dikkat çekmektedir (Catlin, 1957, s. 6). Teorinin durağanlaşmaması ya da çağdaş gerçekliklerden kopmaması için değişen toplumsal koşullara uyum sağlaması gerektiğini ileri sürer (Catlin, 1957, ss. 3-4). Bu bakış açısının da tarihsel bağlamın ve pratik uygulanabilirliğin sürekli olarak yeniden değerlendirildiği “yinelemeli teori geliştirme” sürecini vurgulayan John Rawls ve Sheldon Wolin gibi büyük siyaset kuramcılarının eğilimleri ile uyumlu olduğu kolaylıkla fark edilebilir.

Catlin (1957, s. 2) siyaset teorisini odak noktalarındaki farklardan hareketle iki temel alana ayırır: Siyaset bilimi ve siyaset felsefesi. Bu ayrıma göre

siyaset bilimi genellikle gözlemlenebilir olgulara ve siyasal yapıların sistematik olarak incelenmesine odaklanırken siyaset felsefesi adalet, özgürlük ve siyasal sistemlerin etik temellerine ilişkin normatif sorulara yoğunlaşmaktadır (Catlin, 1957, s. 3, 8, 23). Siyaset bilimi, olgusal dünyayı anlamaya ve açıklamaya çalışırken siyaset felsefesi bu dünyanın nasıl olması gerektiği konusunda normlar ve idealler sunmaktadır (Catlin, 1957, s. 9). Her iki disiplin de, farklı yöntemler kullanarak toplumsal yaşamı anlamaya ve daha iyi bir dünya yaratmaya yönelik katkılarda bulunur (Catlin, 1957, s. 17, 23). Ancak ona göre olgusal dünya ile değerler dünyası arasında bir köprü kurmak şarttır (Catlin, 1957, s. 21).

Mark E. Warren'ın (1989) makalesi de siyaset teorisinin doğasının, kapsamının ve işlevlerinin ne olduğu sorusuna yanıt verir. Siyaset teorisini siyaset bilimi disiplini içine yerleştiren Warren (1989, s. 606), siyaset teorisinin çoğu zaman yanlış anlaşıldığını ve yeterince takdir edilmediğini öne sürer. Siyaset teorisinin siyasi sorgulamalarda hem yapılandırıcı hem de yorumlamacı olmak üzere ikili bir rolü olduğunu savunur (Warren, 1989, ss. 607-608). Ona göre siyaset teorisi siyasi olguların pasif bir yansıması değildir; daha ziyade siyasi gerçekliklerin nasıl algılandığını ve analiz edildiğini şekillendiren “anlam kurucu” bir işleve sahiptir. Warren (1989, s. 607) siyaset teorisinin öncelikle bilgiyi düzenleyen ve siyasi hayatın karmaşıklığını basitleştirmek için neo-Marksist teoriler veya rasyonel seçim teorisi gibi açıklayıcı modeller inşa eden kavramsal bir çerçeve rolü oynadığını ileri sürmektedir. Bu rol, siyasi yapıların doğasında var olan karmaşıklığı azaltmaya yardımcı olarak doğrudan hedefe yönelik çözümler yapılmasına olanak tanır (Warren, 1989, s. 608).

Warren'a (1989, s. 609) göre teorik yapıların altında yatan temel ontolojik, epistemolojik ve normatif sorulara odaklanma görevi ise siyaset felsefesindir. Ontolojik açıdan siyaset felsefesi, siyasi gerçekliğin doğasına ilişkin temel varsayımları –ister davranışlar ister eylemler ister yapısal olgular tarafından meydana getirilmiş olsunlar– sorgular ve bu varsayımların açıklayıcı yaklaşımları nasıl şekillendirdiğini araştırır (Warren, 1989, ss. 609-610). Epistemolojik olarak, teorilerin konularına göre otorite ve geçerliliğini sorgular ve sadece gözlemlerin siyasal bilgiyi doğrulayabileceği yönündeki pozitivist düşünceye meydan okur (Warren, 1989, s. 610). Son olarak, normatif açıdan siyaset felsefesi ise değer yargılarını ve etik çıkarımları inceler. Siyasi araştırmaların daha geniş normatif çerçeveler ve kolektif karar alma süreçleriyle nasıl iç içe geçtiğini araştırır. Warren, siyaset teorisinin ve siyaset felsefesinin rollerini detaylı bir şekilde ele almasına rağmen her iki disiplinin de kapsamını oldukça geniş tutar.

Görüldüğü üzere siyaset teorisinin ne olduğu sorusu üzerinden olgu ve değer arasındaki ayrım ekseninde cereyan eden tartışma, disipline nüfuz eden temel bir gerilimin altını çizmektedir. Şunu hemen belirtiyim ki buradaki

amacım söz konusu tartışmayı bir nihayete erdirmek değil. Olgular ile değerlerin nihai olarak uzlaştırılabilir olup olmadıkları sorusu ile de ilgilenmiyorum. Bunları yapan çalışmalar mevcut (Davydova, 2003; Gorski, 2013; Putnam, 2002; Sztompka, 2007; Weber, 2017). Benim amacım daha ziyade bu ikiliğin siyaset teorisinin yöntemsel tercihlerine ne şekilde etki ettiği sorusuna yanıt bulmak. Zira bu ayrım yalnızca ahlaki veya politik açıdan neyin doğru ya da yanlış olduğuna yönelik normatif yargılarımıza değil, aynı zamanda *siyaset teorisinde nesne inşasına nasıl yaklaştığımıza* da etki etmektedir. Siyaset kuramcısı, ontolojik zemin arayışında belirli bir etik ya da politik duruşu benimseyebilir. Ancak bu durum, siyaset teorisinin incelenmesinin felsefi veya bilimsel metodoloji tartışmalarının ötesine geçmesi gerektiği anlamına gelmez. Normatif yargılar oluşturmak için kullandığımız teknikler, kaçınılmaz olarak meta-etik veya meta-politik ilkelerden etkilenir. Buradaki temel mesele, sözü edilen ilkelerin siyaset teorisinin esas içeriğini empoze etmediği, ancak siyaset kuramcılarının metodolojik seçimlerine rehberlik ettiği veya edebileceğidir (Frazer, 2017, s. 92). Dolayısıyla meta-etik ve meta-politik ontolojik ve metodolojik sonuçları arasındaki ayrım, araştırmacının temel normatif taahhütlerine bağlı olarak kendisine makul görünen yaklaşımların çeşitliliğini dikkate almayı teşvik ettiği için yöntemsel açıdan kısıtlayıcı olmak şöyle dursun pekâlâ özgürleştirici bile olabilir.

2. Siyaset Teorisinin Metodolojik Manzarası

Günümüzde siyaset teorisi, tutarlı bir paradigmaya sahip olmaktan çok, son derece gevşek bir şekilde birbirine bağlı bilişsel bir kolektif olarak işlemektedir (Parekh, 2000, s. 242). Başka bir deyişle, siyaset teorisi, karmaşık teorik muammalara çözüm sunan birleşik yapıları bir disiplin olmaktan ziyade alan içindeki farklı gelenekleri yansıtan metodolojik bir parçalanma ile karakterize edilmiştir (Whelan, 2004, s. 353). Bu, diğer sosyal bilimlerde olduğu şekliyle “normal bilim” yaklaşımını engelleyen bir klasik çoklu paradigma sorunu değildir (Ramaswamy, 2015, ss. 44-45). Siyaset teorisinin iç bölünmeleri o kadar derindir ki ortak bir metodolojik alan tasavvur etmek neredeyse imkânsızdır. Fikirler tarihini incelemek, söylemin mantıksal yapısını analiz etmek, siyasal süreçleri açıklamak veya siyasal teorilerin etik sonuçlarını incelemek; tek bir metodolojik çerçeveye entegre edilmeye direnen farklı girişimleri temsil etmektedir (Boudou, 2016, s. 10):

Siyaset teorisi, baskın bir metodolojisi ya da yaklaşımı olmayan, melez bir alt disiplindir. Kendilerini tanımlamaları istendiğinde, teorisyenler bazen “Ben bir Deleuze’cüyüm”, “Rawls’çuyum”, “Habermas’çiyim” ya da “Arendt’çiyim” gibi temel bir biçimlendirici etkinin kısaltmasını

kullanırlar; ancak muhtemelen başkaları tarafından bu şekilde etiketlenmek, bu tanımlı kendilerinin talep etmesinden daha yaygındır. Bununla birlikte, bazı komşu bilgi üreticilerinin aksine, siyaset kuramcıları kendilerini, kaynaklarını tanımlayan üç ya da dört baskın ekole atıfta bulunarak kolayca konumlandırmazlar. Örneğin, uluslararası ilişkiler teorisini tanımlayan realistler, liberaller ve son zamanlarda neo-muhafazakârların da katıldığı inşacılar arasındaki bölünmeye paralel bir durum söz konusu değildir. Ve kesinlikle 1970'lere kadar sosyolojik teori derslerinin temelini oluşturan eski Marx-Weber-Durkheim üçlüsüne benzer bir şey [de] yoktur (Dryzek, Honig & Phillips, 2006, ss. 5-6).

Alanın temel araştırma yöntemi, doğası ve amacı konusunda fikir birliğinin olmaması siyaset teorisinin öğretilmesi esnasında birtakım zorluklara neden olmaktadır:

Tüm sosyal bilim konularının en başından itibaren son derece tartışmalı metodolojik sorular içerdiği doğru olsa da, ... siyaset teorisindeki zorluk, örneğin ekonomi teorisinden daha büyük gibi görünmektedir. Ekonomistler özellikle makroekonomi alanında şiddetli metodolojik tartışmalara girerken, yine de öğrencilere yönelik bir giriş ders kitabının içeriği konusunda kayda değer bir mutabakat vardır. En azından bu tür kitapların radikal biçimde farklı materyalleri ele alması ve Batı dünyasının sınırları içinde bir yerden bir yere çok fazla farklılık göstermesi muhtemel değildir. Ancak siyaset teorisinde bu durum sadece siyasal düşünce tarihi dersleri için geçerlidir. Bu alandaki kitaplar büyük ölçüde belirli siyaset felsefelerinin tanımları ve genellikle Platon'dan günümüze kadar konunun gelişiminin tarihsel bir açıklamasından oluşur. Bu tür sorgulamalar kayda değer bir sofistیکasyon içermekle birlikte, konunun bir bütün olarak diğer sosyal bilim konularının iddia edebileceği anlamda gerçek anlamda teorik bir disiplin olduğu düşünülmemektedir (Barry, 1989, s. 3).

Bu nedenle, siyaset teorisi akademisyenleri genel olarak gerekli analitik araçları, ölçülü bir muhakemeyi ve siyasal düşüncenin özünü ortaya çıkarmaya yönelik derinden bir adanmışlığı geliştirdikleri sürece öğrencilerinin hangi araçlarla çalıştıklarını pek önemsemezler. Hatta bazılarının yöntem üzerine verilen dersleri zaman kaybı olarak görüyor olmaları bile muhtemeldir (Cohen, 2011, s. 225). Ancak bu eğilim önemli bir hususu gözden kaçırmaktadır. Siyaset teorisinde her metodolojik seçim çok daha geniş yorumsal ve felsefi taahhütleri yansıtır. Sadece bir konunun nasıl çalışılacağını değil, fakat neyin çalışmaya değer bir "sorun" olacağını da şekillendirir. Bir yüksek lisans ya da doktora öğrencisi açısından bu durum, bir araştırma odağı seçmenin sadece belirli bir ilgi alanı belirlemekten ibaret olmadığı, aynı zamanda uygun metodolojik yaklaşımlar üzerindeki tartışmalara da aşına olunması gerektiği anlamına gelir:

Her siyaset teorisi lisansüstü öğrencisi, ne çalışacağı ve en iyi nasıl çalışacağı konusunda bir dizi seçimle karşı karşıyadır. Doğa bilimlerinde konular genellikle en ilginç ve güncel sorunların neler olduğu ve bunlara yaklaşmak için uygun yöntemlerin neler olduğuna dair ortak bir görüşe dayanan iyi tanımlanmış bir araştırma programı içinde yer alır. Siyaset teorisinde, yöntem meselelerinin kendisi, konunun tartışmalı alanının o kadar büyük bir parçasıdır ki, sorunu tanımlamanın kendisi, kişinin metodolojik tartışmalarda aldığı pozisyonundan kaynaklanan taahhütlerin bir işlevi olabilir. Bu nedenle, siyaset teorisi öğrencisi metodolojik olarak naif ya da tarafsız kalamaz; bir konuyu seçmenin bir parçası, ona metodolojik olarak nasıl yaklaşması gerektiğine dair kararları içerir (Philp, 2008, s. 128).

Evrensel olarak izlenebilecek bir araştırma programının olmaması öğrencilerin metodolojik sorulardan kaçabilmelerini sağlamaz. Bu durum bilakis kendi konumları ve önyargılarıyla araştırma sürecinin henüz başında yüzleşmelerini gerektirir. Bu sebeple metodolojik düşünömsellik, siyaset teorisi pratiğinin en temel bileşenlerinden bir tanesi ve belki de ilkidir. Bu da disiplini, yöntemin de en az fikirlerin ve teorinin kendisi kadar önemli bir çalışma konusu olduğu kendi üzerine düşünen (self-reflexive) bir konuma yerleştirir (Dryzek, Honig & Phillips, 2006, s. 28).

Ne var ki bir disiplin olarak siyaset teorisi, tarihsel olarak, metodolojik düşünömsellikten ziyade içeriğe öncelik vermiştir. Mevcut mütevazı metodoloji literatürümüzün çoğunda yorumlama yöntemlerinin ve düşünce okullarının ayrıntılı bir şekilde tasvir edildiğini görürüz. Ancak meslektaşlarımızın pek çoğu anlattıkları yöntemleri bizzat yürütecekleri somut bir çalışma ile örneklendirmekten ısrarla kaçınır. Eyleme geçirilebilir rehberlik yerine tasnife odaklanması, teorik söylem ile uygulamalı yorumlama pratiği arasındaki mevcut boşluğu daha da genişletmektedir (Blau, 2017, ss. 264-265; Ulaş, 2020, ss. 531-532).

Bu durumun tarihsel, toplumsal ve hatta psikolojik açıdan son derece somut nedenleri vardır. Siyaset teorisi, son yetmiş beş yıldır sosyal bilimleri kasıp kavuran metodolojik titizliğe yönelik yoğun baskıya karşı büyük ölçüde bağışık kalmayı başarmıştır. Joshua Foa Dienstag'ın (2016, s. 1083) şairane ifadesiyle “siyaset kuramcıları kendilerini sosyal bilimler bölümlerinde yanlış yere yerleştirilmiş yalnız hümanistler olarak hayal etmekten hoşlanırlar.” Muhtemelen bundan olsa gerek, geleneksel siyaset kuramcılarının yöntemsel özgürlüklerinin kısıtlanmasına hiç tahammülleri yoktur. Özellikle normatif ve yorumlamacı olmayan ampirik yöntemlerin kullanılması, disiplinin mensuplarının önemli bir bölümü tarafından tehdit olarak algılanır. Bu nedenle, davranışsalılık ve rasyonel seçim teorisi vb. bilimsel modelleri siyaset teorisi alanında oluşturmaya yönelik her türlü metodolojik girişim karşısında savunmacı

bir konum alınır. Çünkü yöntem meselesi ne zaman tartışılmaya açılrsa bundan hep zararlı çıkmışlardır.

Siyaset teorisinde son yirmi beş yılda öne çıkan ve normatif ilkelerin formüle edilmesinde ve gerekçelendirilmesinde toplumsal ve siyasal pratiklerin rolünü sorgulayan genel bir eğilimden söz edilir (Erman & Möller, 2015; Turner, 2024). Diğer disiplinlerdeki modayı takip ederek “metodolojik dönüş” olarak adlandırılan bu yaklaşım, ana akım (normatif) siyaset teorisinin metodolojisine duyulan memnuniyetsizliğin en kuvvetli ifadelerinden biri olarak karşımıza çıkar. Ancak “siyaset teorisinde metodolojik dönüş” yeni değildir (Eckstein, 1956). Bu, olsa olsa ikinci, hatta üçüncü dalga sayılabilir. İlk dalga (Davranışsalcılık Devrimi) 1950’lerde surlara çarptığı zaman siyaset bilimini siyaset teorisinden koparıp almıştır (Ball, 2007; Dahl, 1961; Easton, 1969).

İşin kötüsü, o gün bugündür siyaset teorisinin varlık nedeni, amacı ve etkililiği ciddi bir biçimde sorgulanmaya başlanmış (Brown, 2002; Brown, 2010; Cobban, 1953; Condren, 1974; Easton, 1951; Gunnell, 2006; Gunnell, 2011; Kaufman-Osborn, 2010; Lee, 1965); teori, siyaset biliminin bir alt disiplini hâline getirilip dizginlenmeye çalışılmış (Corbett, 2011; Gunnell, 2010) yahut en iyi durumda tamamlayıcı bir yan disiplin olarak görülmüştür (Barry, 2002; Grant, 2002; Kaufman, 1954; Kelly, 2006; Smith, 1957). Sonuçta “muzaffer” pozitivist yönelim, geleneksel siyaset teorisinin parçalanmasına yol açmış ve onu “metodolojik arındırma” kisvesi altında siyaset bilimine hizmet eden ikincil bir konuma indirgemıştır (Germino, 1963, s. 452). Sözünü ettiğim metodolojik sessizlik, işte bu nedenle özellikle normatif siyaset kuramcıları açısından disiplinin kolektif bilinçdışının bir yansımasıdır:

Siyasal bilgiler [politics] akademik bir çalışma konusu olarak geliştikçe, zorunlu olarak sosyoloji ile ilişkisi sorusu ortaya çıktı. ... Büyük Britanya’da, Hobhouse’dan Ginsberg’e uzanan bir sosyoloji öğretimi geleneğine sahip olan *London School of Economics* dışında, sosyolojik çalışmalar genellikle soğuk karşılanmıştır. ... Özellikle Oxford’da sosyoloji popüler olmamış ve meşru bir disiplin olarak kabul görmemiştir. Bu durumu, pek çok seçkin sosyologun, özellikle de Amerika Birleşik Devletleri’nin, dünyaya saçtığı saçmalıklara karşı bir tepki olarak açıklamak kolaycılık olur; bence asıl açıklama daha derinlerde yatıyor. Hepsi olmasa da çoğu sosyolog, sosyolojinin değer yargılarında bulunmakla değil, olguların gözlemlenmesi ve analiziyle ilgilenen bir ‘kesin bilim’ olduğu ve olması gerektiği konusunda ısrarcıdır. Ancak Oxford’da ve büyük ölçüde diğer İngiliz üniversitelerinde siyasal bilgiler öğretiminin tüm geleneği, onu değer yargılarının ayrılmaz bir rol oynadığı felsefi bir konu olarak görmeye dayanır. Bu Platon’un, Aristoteles’in, Aquinas’ın, Locke’un, Rousseau’nun, Kant’ın, Mill’in, T.H. Green’in, yani esas olarak onunla bağlantılı olarak incelenen hemen hemen tüm

yazarların geleneğidir. Eğer sosyolog tüm bu metafiziksel spekülasyonların yerine geçme ve siyasal bilgileri pozitif bilimin bir dalı hâline getirme iddiasıyla ortaya çıkarsa, İngiliz üniversitelerinin sosyal bilimler alanındaki tüm geleneği ona karşı ayaklanacaktır (Cole, 1953, ss. 26-27).

Bu açıdan bakıldığında Zygmunt Bauman'ın “sosyoloji artıkçı disiplindir” ifadesi siyaset teorisi için de söylenebilir. Sosyolojinin “artıkların bilimi” olduğu fikri, onun daha baskın bilimlerden tarafından ele alınmayan ya da değersizleştirilen soruları ve olguları incelemek zorunda kalmasını yansıtmaktadır (Bauman, 2010, ss. 12-13). Bu durum genellikle ampirik sosyal bilimlerden tarafından çözümlenmeden bırakılan normatif ve kavramsal *kahıntılar* ile boğuşan siyaset teorisi için de bir yönüyle geçerlidir. Bu bağlamda, siyaset kuramcılarının olgulardan ziyade normatif boyuta yaptıkları vurgu boşuna değildir (Armstrong, 2018; Frohock, 1974; Pietrzyk-Reeves, 2017; Sangiovanni, 2008). Siyaset teorisi için *siyasal olandan* geriye kalan, kavramsal ve normatif bir sorgulama sahasıdır. Dolayısıyla disiplinin mensuplarının metodolojik düşünömselliğe kapıyı açarak ellerinde kalan *son kırıntılar*ı da kaybetmek istememelerinin kendi açılarından anlaşılabilir nedenleri vardır. Gelin görün ki bu durum siyaset teorisinin sosyal bilimlerle olan ilişkisini son derece ikircikli bir duruma sokmaktadır.

Siyaset teorisi, bilimi doğası gereği ayrı olarak çerçeveleyerek ve yöntemlerini seçici bir şekilde eleştirerek yöntem tartışmalarından genellikle kaçınıldığı veya bu tartışmaların disiplinin periferisi dışında yer edemediği bir metodolojik içe kapanma refleksi geliştirmiştir. Ancak siyaset kuramcılarının bilimin özne sınırlılıklarını vurgulamak için zaman zaman post-pozitivist eleştirileri kullanırlar. Bilimin siyaset teorisinden kategorik olarak farklı olduğunu fakat aynı zamanda bilimin nesnellik iddialarının siyasi sorgulamalarda mevcut olan aynı özne etkiler tarafından zayıflatıldığını iddia ederler. Başka türlü söylemek gerekirse, siyaset teorisinin özerkliğini savunmak ile bilimi bu özerklikle çelişen gerekçelerle eleştirmek arasında gidip gelen ikili bir yaklaşım söz konusudur. Mark Brown'ın (2000) “pelerin ve hançer stratejisi” adını verdiği bu yaklaşım, siyaset teorisini, kendilerini siyasal düşünce içinde bile evrensel ölçekte uygulanabilir biçimde konumlandırmaya çalışan bilimsel modellerin “metodolojik emperyalizminden” koruma çabasını yansıtmaktadır. Fakat bu yaklaşım siyaset teorisinin kendi içindeki metodoloji meselesine yönelik daha geniş bir suskunluğa katkıda bulunmaktadır. Bu isteksizlik, nihayetinde alanın bilimsel pratiklerinin ve bulgularının siyasal boyutlarını inceleme kapasitesini sınırlamaktadır. Siyaset teorisi, bilimin siyasal açıdan gömülü bir pratik olarak nasıl işlediğini sorgulamak için post-pozitivist kavrayışlardan faydalanmak yerine bu eleştirileri yalnızca savunmacı bir şekilde

kullanma eğilimindedir. Kendi üzerine düşünmeyi teşvik etmek yerine kendisini metodolojik incelemelerden korumaya çalışmaktadır.

Sonuç Yerine

Bu makalede siyaset teorisi disiplininin metodolojik sessizliği ile yüzleşmeye çalıştım. Siyaset teorisiyle olan ilişkimde alanın metodolojik içe kapanma refleksini bir tür entelektüel özerklik olarak savunmak cezbedici görünse de bu seçeneğin, siyaset teorisinin, siyasal düşüncenin daha geniş boyutları ile ilgilenme kapasitesini büyük ölçüde sınırlandırdığını düşünüyorum. Alan içindeki nesnel gerilimlerle şekillenen kendi yolculuğumdan edindiğim deneyim, disiplinin kullandığı yöntemler üzerine düşünmesinin ihtiyattan da öte bir zorunluluk olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Ancak bu noktada bazı eleştirmenlerin, siyaset teorisini, yöntemlerin genellikle örtük olduğu ve sistematik olarak tartışılmadığı bir disiplin olarak tanımlamama itiraz edebileceklerinin farkındayım. Bunun aşırı bir genelleme olduğu ileri sürülebilir ve bana haklı olarak metodolojik tartışmalarla derinlemesine ilgilenen belirli yaklaşımlar hatırlatılabilir. Ya da daha spesifik olarak siyaset teorisi çalışmalarının genellikle tarihsel analiz, kavram analizi veya söylem analizi gibi çeşitli metodolojik yaklaşımlara sahip titiz bir eğitim sürecini içerdiği lisansüstü programlar örnek gösterilerek –ki ben bizzat bu programlardan birinde doğrudan “Yorumlama Teorileri” adı altında, tamamen kavramsal düzeyde olsa da bir yöntem dersi aldım– alanın pedagojik yaklaşımını yanlış yorumladığımı düşünülebilir. Öte yandan tam tersi bir konumdan, siyaset teorisinin metodolojiye yönelik bütünsel bir yaklaşımdan yoksun olmasının bir kusur değil, bilakis bir özgürlük imkânı olduğunu iddia edenler de olabilir. Son olarak, hocamın yöntem ile ilgili sorduğum soruya verdiği yanıt çok fazla anlam atfediyor olmamın saadillik olduğunu ve hatta hocamın düpedüz beni başından savmaya çalıştığını düşünenler de çıkabilir. İşin tuhafı, bu eleştirilerin hepsi veya birkaçı aynı anda doğru ya da yanlış olabilir.

Öncelikle şunu söylemek isterim ki siyaset teorisi içinde, ampirik ve analitik siyaset teorisi gelenekleri başta olmak üzere, yöntem sorunu ile açıktan yüzleşen akademisyenlerin varlığından bihaber değilim. Öte yandan bir dizi entelektüel gelenek ve yöntemden yararlanma esnekliğinin, siyaset kuramcılarının her zaman tek ve açık bir yöntem gerektirmeyebilecek sorunlara farklı açılardan yaklaşabilmelerini mümkün kıldığının da farkındayım ki bu çalışmada kısmen bunu yaptığımı düşünüyorum. Metodolojiye çok fazla odaklanmanın siyaset teorisine özgü zenginliği bir dizi teknik prosedüre indirgeme riski taşıyor olması ve potansiyel olarak entelektüel yaratıcılığı köreltmesi ihtimallerini kesinlikle dışlamıyorum. Metodolojiyi yalnızca

metodoloji kitaplarından öğrenilen katı bir kurallar dizisi olarak görmediğim gibi, yansıtıcı ve deneyimsel bir öğrenme sürecinin –içerdiği riskleri göz ardı etmeksizin– kimi durumlarda faydalı olabileceği fikrine de kapıyı tamamen kapatmıyorum; sonuçta bir oyunun kurallarını biliyor olmanız sizi tek başına iyi bir oyuncu yapmaz. Son olarak hocamın soruma verdiği yanıt ile tam olarak neyi kastettiğini tümünden yanlış anlamış olmam yahut hiç anlamamış olmam da mümkün.

Sonuncuyla devam edeyim: Diyelim ki on iki yıl önce acemi bir araştırmacı olarak siyaset teorisinde yüksek lisans tezimi yazdığım esnada karşılaştığım yöntemsel zorluklar bir yanılsamaydı. Disiplinin yöntemsel suskunluğuna dair öznel deneyimim alanın nesnel durumunu gerçekte yansıtmıyordu. Peki ama “öznel deneyimin nesnel bir hakikati” yok mu? Yaşadığım “yanılsamanın kendisi bir yanılsama” olabilir mi? (Bourdieu, 1993, s. 17). Yüksek lisans tezimi yazdığım esnada karşılaştığım metodolojik sorunlar alana yeni katılan bir aceminin endişelerinden veya her lisansüstü öğrencisinin önünde aşması gereken engellere dair abartılı bir algıdan kaynaklanmış olabilir. Yine de geriye dönüp baktığımda yöntemsel rehberliğe dair şüphelerimin tamamen bir hezeyanın ürünü olduğuna kendimi inandırmam oldukça zor görünüyor.

İngilizce yayın yapan ve siyaset teorisi disiplininin metinlere yer veren alanın önde gelen üç dergisinin (“Political Theory”, “Contemporary Political Theory” ve “European Journal of Political Theory”) “başlık”, “öz” ve “anahtar kelimeler” kısımlarında ayrı ayrı “yöntem” kelimesini aratacak olanlar, çıkan sonuçların iki elin parmaklarını geçmediğini gördüklerinde disiplinin metodoloji tartışmalarına gerçekten de sınırlı bir katılım gösterdiğine yönelik iddiama hak vereceklerdir. Ayrıca siyaset teorisinde araştırma yöntemleri üzerine yazılmış kitapların sayısı, disiplinin metodolojik rehberlik eksikliğini kafalarda soru işaretine yer bırakmayacak şekilde teyit etmektedir: İngilizce dilinde yazılmış toplam iki derleme eser (Blau, 2017; Leopold & Stears, 2008), Almanca dilinde yazılmış bir kolektif (Schulz, Hofmann, Marx & Mayerhoffer, 2024), bir müstakil eser (Zapf, 2013) ve son olarak İspanyolca dilinde yazılmış bir derleme eser (Nosetto & Wieczorek, 2020) dışında siyaset teorisinde araştırmanın nasıl yürütüleceğine dair kaleme alınmış doğrudan bir yöntem kitabımız muhtemelen yok.

Bourdieu’nün “illusio” kavramı üzerine düşündüğümde, bir araştırmacı olarak izlediğim toplumsal yörüngenin aslında siyaset teorisinin kendi içindeki nesnel gerilimlerden etkilendiğine bugün artık eminim. Kendi metodolojik ikilemlerimle boğuşurken aynı zamanda siyaset teorisinin kararsız doğasıyla da yüzleştiğimi şimdi daha net bir biçimde görüyorum. İtiraf etmeliyim ki siyaset teorisinde yöntem sorununu ele aldığım bu makaleyi yazarken bile benzer

yöntemsel kaygıları taşıyorum. Bu gerilimi aşmak için kendimi sürekli olarak farklı disiplinlere ait yöntemler ve bakış açıları arasında müzakere ederken buldum. Ve hiçbir surette tek bir metodolojik çerçeve içine yerleşmeyi başaramadım. Tek bir metodolojiye tam olarak bağlı kalmadan birden fazla metodolojiye kucak açtığım bu yaklaşımın siyaset teorisinin daha derin katmanlarına inmek için kullanışlı olduğunu düşünüyorum. Çalışmanın yöntemine ilişkin bu tercih bazıları için tedirgin edici olsa da siyaset teorisinin yöntemsal sorunlarının daha esnek, etkili ve öz-düşünümsel bir biçimde ele alınmasını mümkün kılıyor.

Nihayetinde siyaset teorisinin gücünün, hem içeriği hem de ona yaklaşım biçimlerimiz üzerinde eleştirel bir şekilde düşünmeye açık olmasında yattığına inanıyorum. Siyaset kuramcıları kadar inceledikleri evrenler üzerine ciddi mesai harcayan pek az disiplin mensubu vardır. Benim naçizane önerim, bu mesainin en azından bir kısmının metodoloji ile ilgili meselelere de ayrılmasıdır. Siyaset teorisi ile ilgilenenler olarak “sağırklar diyalogu”nun ötesine gerçekten geçmek istiyorsak eğer metodolojik sorgulamaları birer tehdit olarak değil, fakat disiplinin entelektüel ufkunu genişletebilecek fırsatlar olarak görmek zorundayız. Meslektaşlarımızı ve öğrencilerimizi siyasal düşünce anlayışımızı şekillendiren yöntemleri incelemeye teşvik etmeli, yöntem konusunda daha kapsayıcı ve kendi üzerine düşünen refleksif bir duruş sergilemeliyiz. Bu tür bir metodolojik düşünümsellik, disiplini yeni akademisyenler için daha erişilebilir kılmanın yanı sıra siyaset teorisinin komşu disiplinlerle verimli bir diyaloga girmesine de olanak tanıyabilir.

Etik Bildirim: sbfdergi@politics.ankara.edu.tr

Benzerlik Denetimi: Tamamlandı.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar(lar) bir çıkar çatışması beyanında bulunmamıştır.

Kaynakça

- Abel, W., Kahn, E., Walton, A., & Parr, T. (2021). *Introducing political philosophy: A policy-driven approach*. Oxford University Press.
- Armstrong, C. (2018). Normative political theory. İçinde L. Vivien, D. Marsh, & G. Stoker (Der.), *Theory and methods in political science* (Fourth edition, ss. 158–172). Palgrave Macmillan.
- Arnold, J. (2020). *Across the great divide: Between analytic and continental political theory*. Stanford University Press.

- Ashcraft, R. (1975). On the problem of methodology and the nature of political theory. *Political Theory*, 3(1), 5–25. <https://doi.org/10.1177/009059177500300102>
- Ball, T. (2007). Political theory and political science: Can this marriage be saved? *Theoria*, 54(113), 1–22. <https://doi.org/10.3167/th.2007.5411302>
- Barry, B. (2002). Why political science needs political theory. *Scandinavian Political Studies*, 25(2), 107–115. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.00065>
- Barry, N. P. (1989). *An introduction to modern political theory*. Palgrave Macmillan.
- Bauman, Z. (2010). *Sosyolojik düşünmek*. Ayrıntı Yayınları.
- Berlin, I. (1961). La théorie politique existe-t-elle? *Revue française de science politique*, 11(2), 309–337. <https://doi.org/10.3406/rfsp.1961.392622>
- Bierema, B. (2023). *After the end of history: Utopia, cities, and the populist imagination*. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Galway, College of Arts, Social Sciences and Celtic Studies, Galway.
- Blau, A. (2017). Introduction: A 'how-to' approach. İçinde A. Blau (Der.), *Methods in analytical political theory* (ss. 1–17). Cambridge University Press.
- Blau, A. (2017). Interpreting texts. İçinde A. Blau (Der.), *Methods in analytical political theory* (ss. 243–269). Cambridge University Press.
- Boudou, B. (2016). What is political theory for? *Raisons politiques*, 64(4), 7–27.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. SAGE Publications.
- Brown, M. B. (2000). Conceptions of science in political theory: A tale of cloaks and daggers. İçinde J. A. Frank & J. Tambornino (Der.), *Vocations of political theory* (ss. 189–211). University of Minnesota Press.
- Brown, W. (2002). At the edge. *Political Theory*, 30(4), 556–576. <https://doi.org/10.1177/0090591702030004006>
- Brown, W. (2010). Political theory is not a luxury: A response to Timothy Kaufman-Osborn's "Political theory as a profession". *Political Research Quarterly*, 63(3), 680–685. <https://doi.org/10.1177/1065912910369843>
- Catlin, G. (1957). Political theory: What is it? *Political Science Quarterly*, 72(1), 1–29. <https://doi.org/10.2307/2145356>
- Cobban, A. (1953). The decline of political theory. *Political Science Quarterly*, 68(3), 321–337. <https://doi.org/10.2307/2145603>
- Cohen, G. A. (2011). *On the currency of egalitarian justice, and other essays in political philosophy*. Princeton University Press.
- Cole, G. D. H. (1953). The status of political theory. *Higher Education Quarterly*, 8, 22–33. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2273.1953.tb00807.x>
- Condren, C. (1974). The death of political theory: The importance of historiographical myth. *Politics*, 9(2), 146–149. <https://doi.org/10.1080/00323267408401458>
- Corbett, R. J. (2011). Political theory within political science. *PS: Political Science and Politics*, 44(3), 565–570. <https://doi.org/10.1017/S1049096511000679>
- Crick, B. (1967). Philosophy, theory and thought. *Political Studies*, 15(1), 49–55. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.1967.tb01834.x>

- Dahl, R. A. (1961). The behavioral approach in political science: Epitaph for a monument to a successful protest. *American Political Science Review*, 55(4), 763–772. <https://doi.org/10.2307/1952525>
- Davydova, I., & Sharrock, W. (2003). The rise and fall of the fact/value distinction. *The Sociological Review*, 51(3), 357–375. <https://doi.org/10.1111/1467-954x.00425>
- Deutsch, K. W., & Rieselbach, L. N. (1965). Supplement: Recent Trends in Political Theory and Political Philosophy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 360, 139–162.
- Dienstag, J. F. (2016). On political theory, the humanities, and the social sciences. *Perspectives on Politics*, 14(4), 1083–1089. <https://doi.org/10.1017/S1537592716003054>
- Dryzek, J. S., Honig, B., & Phillips, A. (2006). Introduction. İçinde J. S. Dryzek, B. Honig, & A. Phillips (Der.), *The Oxford handbook of political theory* (ss. 3–41). Oxford University Press.
- Easton, D. (1951). The decline of modern political theory. *The Journal of Politics*, 13(1), 36–58. <https://doi.org/10.2307/2126121>
- Easton, D. (1969). The new revolution in political science. *American Political Science Review*, 63(4), 1051–1061. <https://doi.org/10.2307/1955071>
- Eckstein, H. (1956). Political theory and the study of politics: A report of a conference. *American Political Science Review*, 50(02), 475–487. <https://doi.org/10.2307/1951680>
- Erman, E., & Möller, N. (2015). Practices and principles: On the methodological turn in political theory. *Philosophy Compass*, 10(8), 533–546. <https://doi.org/10.1111/phc3.12245>
- Field, G. C. (1954). What is political theory? *Proceedings of the Aristotelian Society*, 54(1), 145–166.
- Frazer, M. L. (2017). Moral sentimentalism. İçinde A. Blau (Der.), *Methods in analytical political theory* (ss. 91–111). Cambridge University Press.
- Freeden, M. (2008). Thinking politically and thinking about politics: Language, interpretation, and ideology. İçinde D. Leopold & M. Stears (Der.), *Political theory: Methods and approaches* (ss. 196–215). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199230082.003.0011>
- Freeden, M. (2013). *The political theory of political thinking: The anatomy of a practice*. Oxford University Press.
- Frohock, F. M. (1974). *Normative political theory*. Prentice-Hall.
- Germino, D. (1963). The revival of political theory. *The Journal of Politics*, 25(3), 437–460.
- Glaser, W. A. (1955). The types and uses of political theory. *Social Research*, 22(3), 275–296.
- Gledhill, J. (2010). *Political theory and social practices: G. A. Cohen, Rawls, Habermas and the problem of self-grounding*. (Yayımlanmamış doktora tezi). London School of Economics, Department of Government.
- Gorski, P. S. (2013). Beyond the fact/value distinction: Ethical naturalism and the social sciences. *Society*, 50(6), 543–553. <https://doi.org/10.1007/s12115-013-9709-2>
- Grant, R. W. (2002). Political theory, political science, and politics. *Political Theory*, 30(4), 577–595. <https://doi.org/10.1177/0090591702030004007>
- Green, J. E. (2015). Political theory as both philosophy and history: A defense against methodological militancy. *Annual Review of Political Science*, 18(1), 425–441. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051713-123049>
- Griffin, S. M. (1994). Political philosophy versus political theory: The case of Rawls. *Chicago-Kent Law Review*, 69(3), 691–707.

- Gunnell, J. G. (2006). Dislocated rhetoric: The anomaly of political theory. *The Journal of Politics*, 68(4), 771–782. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2508.2006.00469.x>
- Gunnell, J. G. (2010). Professing political theory. *Political Research Quarterly*, 63(3), 674–679. <https://doi.org/10.1177/1065912910367497>
- Gunnell, J. G. (2011). *Political theory and social science: Cutting against the grain*. Palgrave Macmillan.
- Heywood, A. (2015). *Political theory: An introduction*. Macmillan.
- Hyland, J. L. (1995). *Democratic theory: The philosophical foundations*. Manchester University Press.
- Kaufman, A. S. (1954). The nature and function of political theory. *The Journal of Philosophy*, 51(1), 5–22. <https://doi.org/10.2307/2021323>
- Kaufman-Osborn, T. V. (2010). Political theory as profession and as subfield? *Political Research Quarterly*, 63(3), 655–673. <https://doi.org/10.1177/1065912910367495>
- Kehlenbach, E. (2023). "Doing" political theory in the classroom. İçinde C. Butcher, T. Bhasin, E. Gordon, & M. C. Hallward (Der.), *The Palgrave handbook of teaching and research in political science. Political pedagogies* (ss. 373–383). Palgrave Macmillan.
- Kelly, P. (2006). Political theory – the state of the art. *Politics*, 26(1), 47–53. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9256.2006.00250.x>
- Kelly, P. (2022). From professionalisation and normalisation to genealogy and realism: The challenge of liberalism in contemporary political theory. *Society*, 59(2), 110–118. <https://doi.org/10.1007/s12115-022-00702-2>
- Lee, J. (1965). The status of political theory in the study of politics. *Journal of the Minnesota Academy of Science*, 32(3), 205–208.
- Leopold, D., & Stears, M. (2008). Introduction. İçinde D. Leopold & M. Stears (Der.), *Political theory: Methods and approaches* (ss. 1–10). Oxford University Press.
- List, C., & Valentini, L. (2016). The methodology of political theory. İçinde H. Cappelen, T. Gendler, & J. Hawthorne (Der.), *The Oxford handbook of philosophical methodology* (ss. 525–553). Oxford University Press.
- Nosetto, L., & Wicczorek, T. (2020). *Métodos de teoría política: Un manual*. Universidad de Buenos Aires.
- Parekh, B. (1999). Theorising political theory. *Political Theory*, 27(3), 398–413. <https://doi.org/10.1177/0090591799027003005>
- Parekh, B. (2000). Theorizing political theory. İçinde N. O'Sullivan (Der.), *Political theory in transition* (ss. 242–259). Routledge.
- Philp, M. (2008). Political theory and history. İçinde D. Leopold & M. Stears (Der.), *Political theory: Methods and approaches* (ss. 128–149). Oxford University Press.
- Pietrzyk-Reeves, D. (2017). Normative political theory. *Teoria Polityki*, 1, 173–185. <https://doi.org/10.4467/00000000TP.17.009.6588>
- Popp-Madsen, B. A. (2024). Vision and exemplarity: Political thinking between history and theory. *New Political Science*, 46(1), 21–41. <https://doi.org/10.1080/07393148.2024.2303222>
- Prestwich, M. F. (1966). The study of history and political science today. *Theoria: A Journal of Social and Political Theory*, (26), 9–27.
- Putnam, H. (2002). *The collapse of the fact/value dichotomy and other essays*. Harvard University Press.

- Ramaswamy, S. (2015). *Political theory: Ideas and concepts*. PHI Learning Private Limited.
- Sabine, G. H. (1939). What is a political theory? *The Journal of Politics*, 1(1), 1–16. <https://doi.org/10.2307/2125628>
- Salkever, S. G. (2014). *Finding the mean: Theory and practice in Aristotelian political philosophy*. Princeton University Press.
- Sangiovanni, A. (2008). Normative political theory: A flight from reality? İçinde D. Bell (Der.), *Political thought and international relations* (ss. 219–239). Oxford University Press.
- Schmidt, A. T. (2024). Consequentialism and the ideal theory debate in political philosophy. *Journal of Social Philosophy*. <https://doi.org/10.1111/josp.12586>
- Schulz, M., Hofmann, B., Marx, J., & Mayerhoffer, D. (2024). *Methoden der politischen theorie: Eine anwendungsorientierte einföhrung*. Brill | Fink.
- Shapiro, I. (2004). Problems, methods, and theories in the study of politics, or: What's wrong with political science and what to do about it. İçinde I. Shapiro, R. M. Smith, & T. E. Masoud (Der.), *Problems and methods in the study of politics* (ss. 19–41). Cambridge University Press.
- Smith, D. G. (1957). Political science and political theory. *American Political Science Review*, 51(3), 734–746. <https://doi.org/10.2307/1951860>
- Strauss, L. (2018). *Leo Strauss on political philosophy: Responding to the challenge of positivism and historicism* (ss. 96–120). University of Chicago Press.
- Sztompka, P. (2007). The return to values in recent sociological theory. *Polish Sociological Review*, 159, 247–261.
- Taylor, C. (1994). Justice after virtue. İçinde J. Horton & S. Mendus (Der.), *After Macintyre: Critical perspectives on the work of Alasdair Macintyre* (ss. 16–43). University of Notre Dame Press.
- Turner, B. (2024). Situating realism, the ethnographic sensibility, and comparative political theory within the methodological turn in political theory. *The British Journal of Politics and International Relations*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/13691481241249009>
- Ulaş, L. (2020). Can political realism be action-guiding? *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 26(4), 528–553. <https://doi.org/10.1080/13698230.2020.1774855>
- Vincent, A. (2004). *The nature of political theory*. Oxford University Press.
- Warren, M. E. (1989). What is political theory/philosophy? *PS: Political Science and Politics*, 22(3), 606–612. <https://doi.org/10.2307/419629>
- Weber, G. F. (2017). The fact-value dichotomy: A new light on an old problem. *Sociology Mind*, 7(04), 154–170. <https://doi.org/10.4236/sm.2017.74011>
- Whelan, F. G. (2004). Political theory of the renaissance and enlightenment. İçinde G. F. Gaus & C. Kukathas (Der.), *Handbook of political theory* (ss. 353–366). SAGE Publications.
- Wolin, S. (1969). Political theory as a vocation. *American Political Science Review*, 63(4), 1062–1082. <https://doi.org/10.2307/1955072>
- Zapf, H. (2013). *Methoden der politischen theorie: Eine einföhrung*. Verlag Barbara Budrich.